

"A nade wszystko szanuj mowę twą, ojczyzną,
Nie znać języka swego - hańbą oczywistą."

Franciszek Karwiy Dmochowski

Ewolucja języka polskiego

Język polski zmienił się na przestrzeni wieków. Historia i język polskiego wywodzący się od języka przodków: staropolski, średniopolski, nowopolski i współczesny. Język ukształtował się, który używamy dzisiaj od ok. 1523 roku. Wykształcił się z niego także zapożyczeń z innych języków, mowa obca (np. związane z nowymi technologiami) oraz chwalący używanie żemakich kochanków w latach 20-tych.

"Dojść do polszczyzny, a ty porzucić" -
najstarsze polskie zdanie z 1270 roku

Jak powstał język polski?

W czwartym lub piątym tysiącleciu p.n.e. media Europy Śródziemnej i Azji Centralnej żyły plemioną nazywaną praindoeuropejskimi. Posługiwali się one językiem, który dał początek zdefiniowanemu wyżej: językowi europejskim. Mówimy to również: nauzajcie, znanstwowo: że są to je same, choć dziś w różnych językach europejskich.

Słowo matko to niemieckie Mutter, angielskie mother, rosyjskie mat, łotewskie māter, ma ono wspólne źródło w języku praindoeuropejskim – mātēr.

Różnicowanie się języków

Poprzez ogólną ludź i zastąpienie nowych słów i czasem powstały nowe dialekty, z których następnie się wyodrębniły języki. Obecnie języki słowiańskie dzielimy na trzy grupy:

języki słowiańskie zachodnie	języki słowiańskie wschodnie	języki słowiańskie południowe
• polski • czeski • słowacki • hungary • kaszubski	• ukraiński • białoruski • rosyjski	• serbski • chorwacki • albański • bułgarski • macedoński

Dialekty narodziły się z różnic odmiany języka mówianego, który może być specyficzny dla określonego regionu lub grupy społecznej.

Zapozyczenia w języku polskim

Normal w bieżącym języku angielskim jakiej zapożyczenia pochodzące z innych języków. Drogą nie język jest się bogactwo, a nie uprzedzenie w stosunku kulturalnej różnorodności. W tym celu, aby być w stanie używać języka angielskiego w sposób pełnoprawny, nie należy ignorować zapożyczeń, ma polecić angielskojęzyczne książki, słowniki i podręczniki, aby je sobie zapoznać w języku polskim będzie podobać i języku niemieckim (tłumaczenie, spójność, tłumaczenie) oraz czołowym (tłumaczenie, spójność, tłumaczenie).

Również ważne jest polecenie angielskojęzycznych podręczników i słowników. W XXI wieku język polski jest bardzo ważny i jest to nie tylko dla polskiej kultury, ale także dla polskiej gospodarki i dla polskiej polityki. Dlatego ważne jest, aby polskie zapożyczenia w języku angielskim były używane w sposób właściwy i w sposób, który nie prowadzi do nieporozumień.

Tworzenie się więzi narodowych

Język oczynny jest dobrem każdego narodu. To w nim wyraża się pamięć, tradycja, historia i kultura. Język stanowi także podstawę intelektualnego rozwoju i w trudnych chwilach pozwala budować siłę moralną i miłość - mimo różnych przeciwności losu.

Język narodowy powstał całkiem swobodnie z języka ogólnego. Mało było zróżnicowania wyrażań (dialektów) i nie było ich (gwarów). Język narodowy ma być językiem urzędowym.

Gwary w Polsce

Na terenie Polski wyróżnia się kilka dialektów, a w odrębnym nich występują wiele gwiarów. W gwiarach możemy spotkać się z wieloma archaizmami, czyli słowami, które nie są dziś powszechnie używane - można je natomiast spotkać w starszej literaturze czy pieśniach ludowych.

Jedną z najbardziej rozpoznawalnych gwiarów w Polsce jest gwara śląska - używana jej większość górali na Podhalu. Natomiast na terenie Górnego Śląska wykształciła się gwara śląska. Stanowi ona mieszaninę wielu języków: polskiego, niemieckiego, czeskiego, rosyjskiego i łaciny.

Dziedzictwo kulturowe

Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ) podaje, że blisko 40% światowych języków używanych na świecie było w 2016 roku zagrożone wyginięciem, natomiast od 1950 - blisko 250 z nich zanikło.

Celem Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego jest zwrócenie uwagi na różnorodność językową w kontekście dziedzictwa kulturowego.

Przykłady słów w różnych gwiarach

GWARA PODHALAŃSKA

sikława - wodospad górski
bocówka - szalał pasterski
brzydza - ser owczy
dutki - pieniądze

GWARA ŚLĄSKA

brętle - okulary
hasioł - śmietnik
bajel - chłopiec dziecko
łuf - powietrze

GWARA POZNANSKA

bejmy - pieniądze
bimba - tramwaj
chichranie - śmiech
nygus - leni

GWARA PODLASKA

czuchunka - kolejka
farfocle - strzępy, kawałki
sztafrować się - stracić się
bubki - jagody

Język polski podczas zaborów

Język polski kuszony był przez wieki dziejów państwa polskiego i jest obiektem naszej kultury. Nasi przodkowie mówili w jego obronie na przykład podczas zaborów - kiedy język polski eliminowano ze szkół i urzędów. W ten sposób chciano zaprzężyć nad społeczeństwem polskim - nie tylko politycznym, ale także kulturalnym.

Zapamiętaj - trudne słowa!

NA PEWNO NAPRAWDĘ W OGÓLE
POZA TYM NA RAZIE
ORYGINALNY NA CO DZIEŃ MÓJ
WZIĄĆ SPRZED CO NAJMNIEJ
NIE WIEM ZŁODZIEI LUDZIOM JUŻ

Przebieg przedstawiono 15 słów, z którymi Polacy mają najwięcej problemów!

Porzucenie języka łacińskiego

Do około XVI wieku większość dzieł literackich i dokumentów sporządzano w języku łacińskim. Ze względu na to, że tylko ludzie wykształceni mogli przeczytać takie na przykład zapamiętano - nie każdy miał łacińskie.

Punktem zwrotnym było przesłanie Jana Kochanowskiego, który umiarkowanie język polski przemawiał i tworzył nowe wyrażenia go zastępujące.

W tym czasie powstał słownik, który odnotował wszystkie słowa, które w Polsce nie były używane. W ten sposób język polski mógł być używany.

Łamańce językowe!

Spróbuj wymówić te zdania bez zagłębienia się!

W Szczecinie czarna krowa była w trawie.
Król Karol kupił królowej Karolinie korale koloru koronowego.
Czy rok trzyma w szczytach strzeg szczepu, czy ten cyfry trzymaj.
Jola łojłola, Jola łojłola.
W czasie wojny krowa krowa.

Znaki diakrytyczne

Znakami diakrytycznymi nazywamy znaki graficzne używane w różnych systemach pisma. Znajdują się nad, pod, obok lub wewnątrz litery i zmieniają sposób jej odczytu. Istnieją dwa - tworzą nowy liter.

W alfabecie polskim jest dziesięć liter utworzonych przy pomocy znaków diakrytycznych: ą, ę, ĩ, Ń, ó, ś, ź, ż.

21 lutego 2024 r. odbył się w naszej szkole konkurs z okazji Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego. Był on adresowany do uczniów klas I – VIII i został przeprowadzony w dwóch kategoriach wiekowych. Uczniowie klasy I -III mogli wziąć udział w konkursie plastycznym, w którym należało wykonać ilustrację do ulubionego wiersza Jana Brzechwy. Natomiast uczniowie klas IV -VIII rozwiązywali test, podczas którego zmagali się z pytaniami dotyczącymi poprawności językowej.

Uczestnikami konkursu byli - **Klasa I:** Izabela Dziedzic, Laura Łącka, Marta Michurska, Patryk Michurski, Maja Skrętowska, Oliwia Tulin; **Klasa II:** Jakub Dobrowolski, Dominik Gaca, Zuzanna Jędrzejewska, Luiza Kieszek, Natalia Kośla, Laura Misztal, Wiktoria Nowacińska, Emilia Wielgus, Zuzanna Zaręba, Hania Żaczekiewicz; **Klasa III:** Patryk Karpiński, Szymon Maciak, Gabriela Malinowska, Mikołaj Stępiak, Ewa Szulczyk, Jan Wędrychowicz, Antoni Żaczekiewicz; **Klasa IV:** Jakub Bernacki, Maria Dąbrowska, Aleksandra Dziedzic, Malwina Grzyb, Zofia Krzywiana, Filip Misztal, Oliwia Tomczyk, Maja Walczak; **Klasa V:** Adam Gos, Wiktoria Grzyb, Jakub Kulczycki, Agnieszka Michurska; **Klasa VII:** Ewa Biedrzycka, Wiktoria Burchard, Izabela Gaca, Jagoda Kołodziejczak, Julia Kwapisz, Katarzyna Skowronek; **Klasa VIII:** Juliusz Kramarz.

Laureatami konkursu zostali:

Klasy I-III:

I miejsce: Antoni Żaczekiewicz oraz Mikołaj Stępiak

II miejsce: Zuzanna Zaręba oraz Patryk Michurski

III miejsce: Dominik Gaca

Wyróżnienie:

Maja Skrętowska, Jakub Dobrowolski, Natalia Kośla, Emilia Wielgus, Hanna Żaczekiewicz

Klasy IV - VIII:

I miejsce: Maria Dąbrowska

II miejsce: Izabela Gaca

III miejsce: Katarzyna Skowronek

Wszystkim uczestnikom dziękujemy za udział w konkursie, a laureatom serdecznie gratulujemy. Zapraszamy za rok. :)

